

תוצאות חיים

שיעורו השבועי של מרן הגאון רבי **יצחק רצאבי שליט"א** - פוסק עדת תימן
הנמסר בביתו מידי ליל שישי לבחורי הישיבות הקדושות
יוצ"ל ע"י התאחדות בני התורה ובסיוע מוסדות יד מהר"ץ

משלחן מלכים

מתורת מרן שליט"א

אנכי וי"י אלהיך (שמות כ' א')

ישנו סיפור אשר נודע לנו מזקני תימן ונביא זאת כדי להראות כמה זכות יש ע"י האמונה בהקב"ה בלב
שלם, שנדע את הדרך ואת המעשה, ולהשתדל ללכת בה.

יהודי אחד היה גר בכפר נידח בקצה ארץ תימן, והוא היה עם הארץ שאינו יודע בין מימנו לשמאלו, וגם
תם. והוא שמע שהרב דרש כי מי שנותן צדקה הוא יקבל כפל.

הוא היה מודר, והלך לביתו ואסף את כל הסכונותיו, ואף לזה כסף, כסף שלש מאות ריאל, ובה אל המארי
ואמר לו, יהיה לי שש מאות ריאל בעוד תקופת זמן? ענה לו, כך כתוב. אמר לו, טוב, תחלק את הכסף למי
שאתה מבין, לעניים ולזומדי תורה.

אבל בינתיים באים הגושים ומבקשים את כספם, והוא אומר להם, אל תדאגו, בעזרת ה' יהיה לי להחזיר.

יום אחד הלך מיישוב ליישוב דרך המדבר וכל הזמן הוא היה מתפלל שהקב"ה ישמע את קולו כיון שהגושים
מצערים אותו. וכששקעה החמה עלה על עין עבות והתיישב עליו מפחד היות רעות.

והנה לפנות בוקר הוא רואה אדם עם המור המגיע לכיוון עין זה. וכאשר זרחה החמה קם אותו אדם
והשתחוה והתפלל לשמש, ולאחר מכן הוציא מילקומו כמה כרורות להם, והתכנס בהרבו ואמר זה אברהם
ששבר את צלמי אביו והתכו, וזה יצחק שכשענקדק בסוף לא נשתח והתכו, וזה יעקב שרימה את המיו והתכו.
וכשבא להתנדך הרביעי אמר זה האלדים של היהודים, אבל כעת אני... ולא סיים לומר את המשפט ואותו
יהודי שהיה על הענין התחיל לצעוק, לא, לא, אל תגיד את זה, כי הוא הייב לי שש מאות ריאל, והגוי נבהל
ומת.

אותו יהודי ירד מהענין והתחיל לבדוק מה יש כאן ומה כאן, וכשהגיע לארנקו מצא שש מאות ריאל... איזה
תמימות היתה לאותו יהודי. רק שאמר לעצמו, כיון שהצלת את הקב"ה מאותו הגוי, לכן הוסיפו לי פרם
וקבלתי גם המור...

(מתוך שערי יצחק וארא התשע"ו)

המן המערכת

אנו מפרסמים כאן מכתב
שכתב למרן שליט"א
להודות על שיעורים אלה
:ע

מס"ד. למרן האלון,
תפארת המצוינים, צני'ו
כיונים על אפיקי
הפוסקים, האלון המוסק
רבי יצחק רצאבי שליט"א,
פוסק עדת תימן הצ"י.

פאתי פירות אלו להביע
את תודתי ורצונו לרבינו
שליט"א על אשר הקדים
למנו מיד ליל עש למרן
השקת אותנו בחורי
הישיבות צעירי הצלן
מאשרו פאר יצחק אשר לא
יכלנו מימיו מיט זכית
ופרית מי הדעת היא
התורה הקדושה.

מתחילת השפוז הייתי
מבנה דרמה לנה השיעור
המיוחד בסלון, לזכות
לשפת על שלון אחד עם
רב הדומה למלאך
ולאמוצ תורה מסיו תורת
אמת כשט רחל ודרש ככל
מכאני תורתנו הקדושה,
תורה נביאים וכתובים,
מאשר המכה וצדק, מתוך
ספנות והארת פניו
מיוחדת לכל פחור ומחור
מאשר הוא, ומפרט מאשר
תמיד לשאלו מאשרות
מאשר השיעור ולקבל
תשובה קולצת אל השערה
כלי צדק. וכו' וכו'.

המצרכה והודאה מרובה,
רסאל נוסית דמאן
תלמיד ישיבת ארחות
תורה לשעבר.

הבחורים מתבקשים לדייק
בהגעה בשעה 10:45.

כל הנכתב בעלון הוא לפי
הבנת הכותב.

לעילוי נשמת שלום בן יוסף ז"ל, נלב"ע כ"ב כסלו התשס"ז בש"יית.
ומזל בת והב ע"ה, נלב"ע כ"ב טבת התשע"ח בשכ"ט.

השיעור השבועי

שנמסר בליל שישי עשי"ק פרשת בשלח

ביאור העניין שכל התורה כולה שמות

יש שבעה שמות של הקב"ה שאינם נמחקים ומוצאים בגמרא שבעות (לו') וזכרמ"ם (הלכות יסודי התורה פ"ו), שהם זעלם שבעה יסודיים. שבע"ה (סיומן קס"ה סעיף י"ד) כתבתי כך, לפני שיתחיל הסופר לכתוב חייב לומר הריני כותב ספר זה לשם כתיבת ספר תורה, ואמירה זו ממספיקה לכל הספר וכו', אך לגבי שמות הקדושים שאינם נמחקים, שהם הויה, אדטת וכו', אין אמירה זו מועילה לקדשם, אלא בכל עת שהוא מגיע וכו'.

ו'בצאות' לא הזכרנו כאן, אף שהוא גם קדוש כש"כ בפסוק, משום שבתורה עצמה אינו כחוב כשם קדוש, אלא רק בתפילת חנה.

ומלד שני כחוב שכל התורה כולה היא שמותיו של הקב"ה. ולכאורה איך אפשר להבין את זה, מה המשמעות של זה. והרי גם ה' אסור למחוק (גם לא בכת"ת), והכי הרבה אם טעה בכתיבה אפשר לגרוד אותו בשלימות, אבל אם טעה בכתיבת 'בראשית ברא' יכול למחוק.

וכריך להגיד שזה משום שאינם כחובים בפירוש.

אבל מה הגוונן בזה. מהו המושג הזה, שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה.

הרמב"ן (בדרשה בסוף תורת ה' תמימה) (אני זוכר שהיה בישיבה בחור שאמר לי שהוא הלך לרב אברמסקי בעל חזון יחזקאל, ושאל אותו איך להתחזק באמונה. ואמר לו תלמד רמב"ן על פרשת השבוע. ואמר לו, איך אני תלמד רמב"ן בישיבה, יתחקו עלי... ואמר לו, אבל עכשיו אני ערוך עליך...) אומר שהדבר היותר מיוחד בתורה היא החכמה הנעלמת מעיני כל חי, והרבה מיני ים, והוא שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה, ובכל פרשה ופרשה יש בה גם שבו נוצר הדבר ונתקיים בו אותו עניין, והוא בספר שמתפרש בכל פרשה שמות שיוצאים ממנה ואיך יוצא ממנה. וכמו בפרשת בשלח שמפסוקי 'ויסע' 'ויבא' 'ויט' יוצא גם בן ע"ב אותיות, דהיינו, שבכל פסוק יש ע"ב אותיות, וכל אות מכל ג' הפסוקים ישר הפוך וישר, זה שם, דוגמא, ו' מ'ויסע', ה' מסוף 'ויבא', ו' מ'ויט'. ולכן אנו קוראים פסוקים

אלו בקול נמוך, לומר שיש פה סוד אצרכים להסתיר אותו. ובסוף, 'ויבקעו המים', לעוקים על שם ששנבקעו המים היתה כעין זעקה בכל העולם.

וממשיך הרמב"ן, אבל יש לנו קבלה שיותר ממה שיש בספר הנזכר יש שמות. שמי'בראשית' עד 'לעניי כל ישראל' יש שמות, כגון, 'בראשית ברא', אפשר לקרוא 'בראש יתברא'. ולכן אם חסר אות אחת הם"ת פסול.

דהיינו, שלכאורה אם אפשר לקרוא גם בלא וי"ן הגוספים, למה אם לא כתבם יפסל. ומבואר שמשום שיש בהכל סודות וכו', וכן בניאיים מפרשת המרכבה של יחזקאל יוצאים שמות של פתחי היכלות וכו', דבר נודע לרבים שמפסוקי ו'יסע' 'ויבא' 'ויט' יוצא גם של ע"ב אותיות, שבו יודעים חסידו הדורות היודעים אותו להמית ולהחיות לנחש ולנחש וכו'.

ראיתי עוד פירוש יפה ונפלא להמצי"ט בספר בית אלהים (פרק שלשים ופ"ש שער היסודות), הסיפורים של התורה קדושים כמו המצוות שבה, כי כל התורה כולה זה שמותיו של הקב"ה, ויש אירופי שמות בסיפורים כמו בשאר התורה, ואני אומר בדרך זה שהאותיות שלא נמחקים הם י"ב אותיות, והאותיות שנאחרו הם י', ונאמר שכל אות שמסוד לאחד מהי"ב נקדש, כגון א' מקדש ב', וב' את ג', וד' ה' ו' מקדשים ז' ח' ט', כי ג' מקדשים ג', ה' מקדש כ', ל' מ' נ', מקדש ס' ע' פ', א' מקדש ק', ש' מקדש ר' שלפניה, נמצא שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה.

ביאור 'פתח' רבי פלוני

דברנו בעבר על הקיעות שופר, תשמעו מדרש רבה בפרשת אמור (פרשה כ"ט אות ד'), רבי יאשיהו (ויהושע) פתח, 'יאשרי העם יודעי תרועה, ה' באור פניך יהלכון', רבי אבהו פתר קרא בה' אקנים שהם נכנסים לעבר את הגנה, מה הקב"ה עושה, מניח סנהליתיון שלו מלמעלה, ויורד וממלאם שכינתו ביניהם מלמעון וכו', כל כך למה שאם טעו בדבר הלכה הקב"ה מאיר פניהם, הה"ד ה' באור פניך יהלכון', רבי יאשיהו כתיב 'יאשרי העם יודעי תרועה,

התורה כולה שמותיו של הקב"ה, וכל אות מכל ג' הפסוקים ישר הפוך וישר, זה שם, דוגמא, ו' מ'ויסע', ה' מסוף 'ויבא', ו' מ'ויט'. ולכן אנו קוראים פסוקים

וכי אין אומות העולם יודעים להריע? כמה קרעות יש להן וכו', אלא שהן מכינין לפתוח את בוראן בתרועה וכו'.

ויש לשאול, שהרי יש פה הרבה מאמרים מאמוראים מה פתחו לעניין ראש השנה. ולכאורה לא מובן פה מה הפשט ברבי יאשיה שפתח ואמר רק פסוק, כי לא מקובל לא לדרוש על פסוק שמציא. ועוד מה הקשר של מה שאמר רבי אבהו לעניין ר"ה. ועוד מהיכן הובא רבי אבהו מהפסוק הזה עניין ה' זקנים.

ויש פה חידושי הרש"ש שפתח לנו את הדרך. האמת היא שיש נידון כמה מעבדים את השנה, הדי משה אומר שיש בגמ' ג' או ז' אבל לא מצינו ה'. ואומר הרש"ש, נראה דלריש זה מה' של ה'עם', וכמו הכהן הגדול מאחיו שדורשים מהה'. ורקש 'יודעי תרועה' מלשון רעות וחייבוי, שעם ישראל מחברים את הקב"ה כביכול אללם (דהיינו שדרש גם את הרישא של הפסוק). וה"כ מובן מה זה קשור לר"ה, כי רוצה להגיד שגם בר"ה הקב"ה וע"י 'חברים' ע"י התרועה.

ומה זה המושג רבי יאשיה 'פתח'. הפשט הפשוט הוא שמי שדורש דרשה, הוא פתח בפסוק שכל הדרשה מסתובבת על זה.

וכן רש"י (מגילה יג, ומכות יג) אומר, שכשהיה רוצה לדרוש בפרשה היה מתחיל בן.

אבל מהרז"ו בפירושו על המדרש (בתחילתו) אומר, פתח, לפעמים פירושו לפתוח ולבדור דבר קשה.

עוד מלמחי מהר"ם גלאנטי בהקדמת הוזה"ק בשם הרמ"ק, טעם שמלאנו כמה פעמים דבריו רש"י ותלמידיו שמתחילים במילת 'פתח', כי ע"י לימודם פותחים את מקור התורה למעלה וכו'.

ובדבריו ר' יאשיה במדרש נראה פשוט, שזה לא קושיא מה שהביא מיד ביאור של רבי אבהו ושהוא אמר אחרת. ואף שבמדרש באות ה' מובא שר' ברכיה פתח בשם רבי ירמיה וכו', אפשר שכלאן מביא ב' דעות.

אבל בא בעל בית דוד (בספר יקרא דשכניו) ושאל, לריד להבין למה לא הביא רבי יאשיה על הפסוק שום דרשה. ותו מה עניין עיבור השנה לזה האמור וכו'. ותו הול"ל תחילת דרשת רבי יאשיה שהוא על תחילת הפסוק, והא"כ את דרשת רבי אבהו, שהוא על סוף הפסוק. ומביא את הגמרא בר"ה שגור ר"ג על ר"י שיבוא במקל וכו' ביום שחל יוה"כ שלו, וניחמו רע"ק, אמר לו, 'אתם אפילו שגוגים וכו' אמר לו ניחמתי. ולפי"ז הוא מבאר שרבי

יהושע כאן רצה לומר מה שאמר רבי אבהו כי הודה, אבל רבי אבהו קפץ ואמר זאת לפניו, וה"כ זהו דרשתו וזה לא סתם פתח בלא לומר דרשה.

ויש להעיר על דבריו כמה דברים, והעיקר שרבי יהושע ורבי אבהו הרי הם לא היו באותה תקופה. ר' יהושע תנא, ור' אבהו אמורא.

ומה שרבי אבהו קפץ, זהו משום שעשה תשר"ת משום ספק, ובזהר אמר עליו שאינו יודע הסוד, ובה לומר על זה שאף ש'אשרי העם יודעי תרועה' זה נגדו, אבל בסופא כתוב ה' באור פניך והלכונו, שלא תלעיגו עלי כי מה שאמרתי זה נכון, כי הקב"ה סביע לי לכוון לאמת.

ביאור 'יודעי תרועה'

יש ויטוח גדול בעניין אורת עשיית התרועה. (אגב מביאים שבבית מדרשו של החת"ם תקעו כמותו בקול רועד).

ולכאורה מה לריד לדעת בתרועה, מה הבעיה לעשות תרועה. בספר חמדת ימים מביא מעשה ביהודי שהמיר דתו ולא יכל להריע, ואמרו לו, 'אשרי העם יודעי תרועה', שזה ניתן רק לישראל, כי זה מעורר הרחמים וכו', וכשחזר האל"ה.

ואני חושב שלא מסתבר שגויים לא יכולים לעשות טרומיטין ושבדים, אלא ודאי האמת היא שזה הקול הרועד. והאמת היא שהרבה לא יכולים לעשות בנשימה.

ויש בקהילותינו איזה חוקעים התרועה ברעדה ע"י נענוד הדי, וטוענים שמה זה משנה אם עושה בנשימה או שרק מזיז את השופר עם היד ויוצא קול רועד, והרי העיקר זה שישמעו קול רועד.

וכן יש מחוץ אחד בהימנ שנהגו שם כך, והיו שם ת"ח ולא נראה שהיה בלבול אלא שסברו כך. והשאלה אם יש מקור לכך שהם טועים או שיש להם על מה לסמוך. ועדיין לא מלאנו ראייה מוחלטת בזה מהגמרא והמפוסקים אם זה לעיבובא.

(יודעים דברי הגרי"ח מולחין שעל לכות להביא הוכחה לאיזה דין מגמרא היה מוכן ליתן את כל תפילותיו מעודו. וה"כ אנו לריכים להביא ראייה לשכנע אחרים, וגם לשכנע את עצמנו).

השם ברוך הוא יאיר עינינו.

טעמי המנהגים

המנהג לקרות קרית שמע מיושב

דומה דודי לצבי וגו', מה צבי מדלג מהר להר, מבקעה לבקעה, מאילן לאילן, מסוכה לסוכה, מגדר לגדר, כך הקב"ה מקבץ מבית כנסת זו לבית כנסת זו וכו', באברהם לעמוד אמר לו הקב"ה, שב, אתה סימן לבניך. בשעה שנכנס לבית הכנסת או לבית המדרש, וקורין קרית שמע, הם יושבים וכבודי עומד ביניהם, מא טעמא 'אלד'ים נצב בעדת אל' (מדרש רבה בהקדמה).

מכאן מוכחא מלתא דלפי מנהגינו פה בארצות תימן ראשונים דראשונים מימות אבותינו הקדושים שגלו מארץ ישראל לחוצה לארץ מימות ירמיה הנביא, נוהגים לקרות קרית שמע מיושב, וגם כן שליח ציבור יושב לאחר שאומר פסוק ראשון מעומד, וקורא עמהם מיושב. דלא כאותם מקצת אנשים משלוחי ציבור בדורינו זה, חדשים מקרוב באו. שקורין מעומד וחושבין שמצוה לקרותה מעומד, ויש שסוברים לכבוד השם יתברך, ולא היא.

ועוד, לפי שיש בה קללה. כגון 'ואבדתם מהרה' וגו', וכן 'וחרה אף' וגו', ואפשר שיש לו איזה שונא שיתכוון לזה שהוא עומד, ואפשר שהציבור חס ושלום נותנים עיניהם בו שהוא עומד [וג"כ נהגו כשקורין תוכחה בס"ת, שהקרוב לעולה לקרות בס"ת, שחייב לעמוד [מש"כ ש'חייב לעמוד, לאו דוקא, כי אינו אלא מנהג, מפני שצריכים לומר באימה, כי כשם שנתנה התורה באימה, כך אנו צריכים לנהוג בה באימה. עיין שולי המעיל דף קצ"ח ושע"ה סימן כ"ב סעיף י"א], יושב בעת קריאת התוכחה]. ולזה נהגו הראשונים משלוחי ציבור לקרות מיושב, זולתי פסוק ראשון לבדו. וכן ראיתי מילדותי זקנים רבנים בעלי הוראה ומורי זקני ועטרת ראשי כהר"ר אבא מארי (מהר"ר יחיא בדיחי בעל חן טוב ועוד) זלה"ה. וזה יספיק סעד וסמך למנהגינו. וכו'. ומאן דבעי למהוי חסידא, ליקיים מילי דאבות.

(מהר"ר שלמה בדיחי זלה"ה בספרו עולת שלמה דף תפ"ה)

שימוש חכמים

שו"ת שנשאל מרן שליט"א

ש. האם ראוי לעשות ציור של בית המקדש מאחורי המתפללים, או שמא יש בזה טעם לפגם, שהמתפללים מפנים את גבם לתמונה זו. ת. אין מניעה לעשות ציורים וצורות של קדושה כגון בית המקדש וכדומה, אך לא אחרים כדוגמת ציורי השבטים וכו'. כמו כן עשיית הציורים יכולה להעשות רק בקיר המערבי שמאחורי המתפללים, ולא בקירות שבצדדים או במזרח. ואין טעם לפגם בכך שמפנים גבם לציורי הקדושה שמאחור.

ש. כוס ברכת המזון האם צריך להחזיקו בשתי ידיו עד סוף הזימון וכיצד. ת. איך שיעשה האדם שפיר דאמי. דהיינו או שיקבל הכוס בין שתי ידיו בצדדי הכוס, ומיד ישמיט השמאלית ויוריד הכוס לתוך כף ידו, ועכ"פ משיתחיל לזמן ישמיט את השמאלית, או שיחזיקנו בשתי ידיו עד סוף הזימון וכשמסיים לחזור ברוך שאכלנו וכו' ישמיט השמאלית.